

Характеристика готовності викладачів фізичного виховання до виконання професійних функцій у багатогалузевих закладах вищої освіти

Федір Загура¹

Опубліковано	Секція	УДК
30.05.2023	Освіта/Педагогіка	378.14

DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7989898>

Ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Анотація. Стаття присвячена висвітленню результатів дослідження та характеристики готовності викладачів фізичного виховання багатогалузевих закладів вищої освіти до виконання професійних функцій. Виконано аналіз науково-педагогічної літератури з проблеми дослідження. Метою статті є уточнення поняття «готовність викладача фізичного виховання до виконання професійних функцій» та детермінації її системотвірних компонентів. У статті подано визначення поняття «готовність викладачів фізичного виховання багатогалузевих закладів вищої освіти до виконання професійних функцій». Охарактеризовано мотиваційний, гносеологічний, особистісний та діяльнісний компоненти. Визначено перспективи подальших наукових студій.

Ключові слова: викладач фізичного виховання, багатогалузевий заклад вищої освіти, готовність до виконання професійних функцій, структура готовності, мотиваційний, гносеологічний, діяльнісний, особистісний компоненти.

The characteristic of Physical education teachers' readiness to perform professional functions at multidisciplinary institutions of higher education

Annotation. The article is devoted to highlighting the results of the research and characteristics of the readiness of Physical education teachers of multidisciplinary higher education institutions to perform professional functions. The analysis of the scientific and pedagogical literature was carried out, highlighting the problems of professional development, professional activity, professional functions and the readiness of Physical education teachers to perform them. The purpose of the article is to clarify the concept of "readiness of a Physical education teacher to perform professional functions" and to determine its systemic components. The article interprets the readiness of Physical education teachers of multidisciplinary institutions of higher education to perform professional functions as a special active and active state, as well as a set of knowledge, abilities and skills, professional values and attitudes, abilities and personal qualities that are formed, developed and mastered in the conditions continuous professional development, and their integration forms the basis for the effective performance of professional functions in the academic

¹ Федір Загура, кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент, завідувач кафедри атлетичних видів спорту, Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського, <https://orcid.org/0000-0002-5889-4399>

environment of a multidisciplinary institution of higher education in the context of organizational, scientific, teaching-methodical, international, health-prophylactic, sports-leisure and sports work. The motivational (clear and stable positive motivation, needs and interests, desire to achieve success, disclosure of personal and professional potential, understanding and awareness of the role and place of professional activity and professional development in one's own self-realization and self-improvement, focus on ensuring high performance and quality of performed professional functions), epistemological (a system of general scientific and professional-pedagogical knowledge, the integrity of a scientific-pedagogical worker's perception of professional activity, his active position regarding learning new things on a continuous basis and enriching epistemological experience), personal (organizational-volitional, communicative, emotional, thinking, reflective) and operational (using the knowledge system in practice, forming the individual style of a physical education teacher, the ability to plan, organize, implement, monitor and evaluate professional activity and one's own professional development; accumulation of experience and improvement of professional competences, actualization of own potential) components have been characterise. Prospects for further scientific studies are determined.

Keywords: teacher of Physical education, multidisciplinary institution of higher education, readiness to perform professional functions, structure of readiness, motivational, epistemological, activity, personal components.

Вступ

Професійний розвиток сучасного фахівця є однією із актуальних проблем не тільки у галузі освіти, але й у різних сферах життєдіяльності суспільства. Актуальність цієї проблеми пояснюється різноманітними чинниками соціального, політичного, економічного, культурного характеру. Погоджуємося, що «проблема якісної професійної підготовки будь-якого фахівця завжди існувала та привертала увагу і педагогів, і психологів» [9, 38]. Автор обґрунтовує безпосередній взаємозв'язок між високою якістю підготовки фахівців та ефективністю їхнього подальшого функціонування у професійному середовищі [9]. Викладачі фізичного виховання безпосередньо беруть участь у підготовці майбутніх фахівців, що навчаються у багатогалузевих закладах вищої освіти за різними спеціальностями. Їхня професійна діяльність охоплює організаційну, наукову, навчальну, навчально-методичну, міжнародну, оздоровчо-профілактичну, спортивно-дозвілєву та спортивну роботу у багатогалузевому закладі вищої освіти. Таке структурування дозволяє визначити професійні функції, до виконання яких має бути готовий науково-педагогічний працівник.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Як свідчать результати аналізу науково-педагогічної літератури, проблеми професійного розвитку, професійної діяльності, професійних функцій та готовності викладачів фізичного виховання до їх виконання відображені у низці публікацій. Дослідники виокремлюють різні види професійних функцій викладача закладу вищої освіти, в основу яких покладено застосування різних підходів. Так, науковці класифікують професійні функції науково-педагогічних працівників за способом організації співпраці з учасниками освітнього процесу, виокремлюючи функції тьютора, модератора, фасилітатора, куратора [4]; наставника, консультанта, тьютора, фасилітатора, коуча [20]. Варто зауважити, що найактивніше обговорюються питання конкретизації функцій, що характерні навчальній та навчально-методичній роботі. Наприклад, Т. Калугіна виокремлює «розвивальну, навчальну, інформаційну, прогностичну, супроводжувальну, дослідницьку, аналітичну, узагальнюючу, експертну, фасилітативну, контролінгову» функції [10, 68]. На основі виокремлення різних видів роботи викладачів фізичного виховання виділяють

навчальну, розвивальну, виховну, оздоровчу, гностичну, комунікативну, діагностичну, спонукальну, орієнтаційну, конструктивну, управлінську, коригувальну, організаційну, координаційну, профілактичну, спортивно-рекреаційну, освітньо-популяризаційну, рухову, методичну [1, 114-116]. Заслугує на увагу наукова праця, в якій автор виокремлює загальноотрудові (гностична, прогностична; конструкторська, управлінська, коригувальна), загальнопедагогічні (навчальна, розвивальна, виховна; комунікативна, діагностична, спонукальна, орієнтаційна; організаційна, координаційна), специфічні (оздоровча; просвітницько-популяризаційна, спортивно-рекреаційна, профілактична; рухова, методична) функції та характеризує їх за термінальним, інструментальним, операціональним типом, конструює «матрицю професійних функцій учителя фізичної культури» [16, 68].

Як свідчить аналіз науково-педагогічної літератури, жодна із представлених класифікацій не є досконалою, оскільки в її основу покладено трактування професійної діяльності та професійних функцій викладача закладу вищої освіти загалом, або ж виокремлення окремих видів роботи викладача фізичного виховання закладу вищої освіти, а також виокремлення функцій, що притаманні фахівцю з фізичного виховання на рівні загальноосвітньої школи [1]. Вважаємо за необхідне дослідити професійні функції викладача фізичного виховання, виконання яких необхідне для реалізації різних видів робіт, що відображають специфіку його професійної діяльності у багатогалузевому закладі вищої освіти.

Формулювання мети статті. Метою нашої статті є уточнення поняття «готовність викладача фізичного виховання до виконання професійних функцій» та детермінації її системотвірних компонентів.

Результати

На основі застосування різноманітних підходів, дослідники подають власні трактування поняття «готовність до професійної діяльності», «готовність до виконання професійних функцій» тощо. Так, наголошується на розгляді готовності майбутніх фахівців у сфері фізичного виховання як інтегративного утворення, що охоплює систему знань, вмінь і навичок, особистісних якостей і слугує основою для виконання професійних функцій та досягнення визначної мети [12]. І. Гринченко, досліджуючи формування готовності до професійної діяльності майбутніх фахівців у сфері фізичного виховання, детермінує це поняття, «як цілісний стан особистості, що виражає якісні характеристики її спрямованості, свідомості, професійної позиції, іміджу, рівня оволодіння професійно-педагогічними діями» [6, 103]. За С. Гаркушою, готовність до професійної діяльності «є особистісною якістю, інтегральним вираженням всіх підструктур особистості. Готовність має структурну будову і має багаторівневий характер» [3, 200].

Проблема готовності викладачів фізичного виховання багатогалузевих закладів вищої освіти до виконання професійних функцій є предметом наукових дискусій, оскільки основною метою усіх без винятку освітньо-професійних програм початкової професійної підготовки майбутнього фахівця у галузі фізичного виховання є формування готовності до професійної діяльності. Її сформованість засвідчує документ про успішне завершення навчання за певним освітнім рівнем, що видається закладом вищої освіти.

Власне, така консолідація внутрішнього потенціалу викладача фізичного виховання забезпечує підґрунтя для досягнення високої результативності у професійній діяльності. Однак, стани змінюються під впливом зовнішніх (професійне середовище) та внутрішніх (освоєння нових знань, формування вмінь і навичок, загальнолюдських та професійних цінностей і ставлення) чинників, що свідчить про

доцільність розгляду проблеми готовності до виконання професійних функцій як динамічного процесу, що, своєю чергою, обґрунтовує потребу в її постійному удосконаленні.

У цьому контексті І. Кузнецова пропонує розглядати «динамічну структуру стану готовності», основними компонентами якої є

- 1) усвідомлення своїх потреб, вимог суспільства або поставленої іншими людьми задачі; усвідомлення цілей, досягнення яких приведе до задоволення потреб або виконання поставленої задачі;
- 2) осмислення та оцінка умов, у яких будуть протікати майбутні події, актуалізація досвіду, пов'язаного з рішенням задач та виконанням вимог подібного роду в минулому;
- 3) визначення на основі досвіду та оцінки майбутніх умов діяльності найбільш імовірних та допоміжних способів рішення задач або виконання вимог;
- 4) прогнозування прояву своїх інтелектуальних, емоційних, мотиваційних, вольових процесів, оцінка співвідношення своїх можливостей, рівня домагань та необхідності досягнення певного результату;
- 5) мобілізація сил відповідно до умов та задач, самонавіювання в досягненні цілі» [14, 79].

У нашому дослідженні трактуємо «готовність викладачів фізичного виховання багатогалузевих закладів вищої освіти до виконання професійних функцій» як особливий активний і діяльнісний стан, а також як сукупність знань, умінь і навичок, професійних цінностей і ставлення, здібностей та особистісних якостей, що формуються, розвиваються та освоюються в умовах неперервного професійного розвитку, а їх інтеграція складає основу для ефективного виконання професійних функцій в академічному середовищі багатогалузевого закладу вищої освіти у контексті організаційної, наукової, навчальної, навчально-методичної, міжнародної, оздоровчо-профілактичної, спортивно-дозвіллевої та спортивної роботи.

Заслугує на увагу досвід науковців, які визначають та характеризують компонентну структуру готовності педагогів до професійної діяльності. Розглядаючи готовність викладача фізичного виховання до роботи зі здобувачами, що мають особливі освітні потреби, А. Ковтун виділяє ціннісний, мотиваційний, когнітивний і особистісний компоненти, обґрунтовуючи взаємозв'язки між ними [13]. Н. Степанченко, аналізуючи готовність майбутніх фахівців з фізичного виховання до інноваційної діяльності, виділяє мотиваційний, особистісний, когнітивно-операційний і креативний компоненти [17].

На основі опрацювання джерельної бази дослідження, що висвітлює проблему готовності фахівців з фізичного виховання до професійної діяльності та її структури [3; 12], виокремлюємо мотиваційний, гносеологічний, особистісний та діяльнісний компоненти у структурі готовності викладачів фізичного виховання багатогалузевих закладів вищої освіти до виконання професійних функцій, які потребують аналізу та характеристики.

У контексті нашого дослідження характеристика мотиваційного компоненту у структурі готовності викладача фізичного виховання до виконання професійних функцій у багатогалузевому закладі вищої освіти зумовлює необхідність трактування таких категорій як «мотив», «мотивація», «потреба», «інтерес», «стимул», «стимулювання».

Існує значна кількість публікацій, які висвітлюють специфіку мотивації та презентують трактування сутності поняття «мотив». Український педагогічний словник подає таке визначення: «мотив (франц. *motif*, від лат. *moveo* – рухаю) – спонукальна причина дій і вчинків людини (те, що штовхає до дії). Основою мотивів

діяльності людини є її різноманітні потреби. Внаслідок усвідомлення і переживання потреб первинних (вроджених) і вторинних (матеріальних і духовних) у людини виникають певні спонуки до дії, завдяки яким ці потреби задовольняються...» [5, 217]. Мотивацію автор розглядає як «систему мотивів, або стимулів, яка спонукає людину до конкретних форм діяльності або поведінки. Як мотиви можуть виступати: уявлення й ідеї, почуття й переживання, що виражають матеріальні або духовні потреби людини» [5, 217]. Т. Федірчик стверджує, що мотивація – це «психічне явище особистості, яке спричиняє активізацію її ресурсів під дією зовнішніх і внутрішніх умов та визначає спрямованість людини. Багатьма дослідниками мотивація визначається як властивість, компонент, якість особистості, які визначають цілісний образ особистості людини, його активність» [19, 116].

Вбачаємо доцільність у трактуванні потреби викладачів фізичного виховання у самореалізації в професійному середовищі та професійному розвитку як усвідомлення власної ролі і місця в академічному середовищі, розуміння необхідності та бажання до неперервного оновлення власних знань, що дозволяє саморозвиватися, брати активну участь у розвитку академічного середовища, здійснювати вплив на розвиток закладу вищої освіти та професії за допомогою ефективного виконання професійних функцій.

За М. Туган-Барановським, який здійснив класифікацію потреб людини, потребу у професійній реалізації та професійному розвитку трактуємо за природою виникнення як вторинну [18]. Тобто це психологічна потреба, усвідомлена на основі досвіду, потреби у досягненні успіху, визнання професійних здобутків, поваги в академічному та професійному середовищі.

Щодо такої класифікаційної ознаки як «суб'єкт впливу», то розглядаємо забезпечення ефективності виконання професійних функцій та професійного розвитку як особисту та групову потреби: особиста – у контексті життєдіяльності та професійної діяльності окремого науково-педагогічного працівника; групова – потреба, що притаманна колективу – кафедрі фізичного виховання, факультету, багатогалузевому закладу вищої освіти загалом. Вважаємо, що потреба та прагнення до самовираження й самореалізації у професійному середовищі має бути постійною (за частотою виникнення), а причиною її виникнення мають стати інші потреби: матеріальні (досягнення матеріального стандарту життєдіяльності), трудові (затребуваність професійної компетентності та готовності викладачів фізичного виховання до виконання професійних функцій), творчі (бажання до творчості та інновацій), статусні (розвиток кар'єри), соціально-психологічні (колегіальність, конструктивність академічного середовища), духовні, культурні (бажання розвиватися як особистість, життєдіяльність якої реалізується у спільноті, суспільстві, якому характерна наявність визначених ознак) [18].

Не менш важливе значення відводимо трактуванню поняття «інтерес». На наше переконання, його слід детермінувати як усвідомлену потребу у чомусь. На основі опрацювання психолого-педагогічної літератури автори визначають особливості трактування поняття «інтерес», яке розглядається як «вибіркова спрямованість людини, її уваги, думок і помислів; прояв розумової та емоційної активності; активатор різноманітних почуттів і своєрідна чуттєвість; своєрідний сплав емоційно-вольових та інтелектуальних процесів, які підвищують активність, свідомість і діяльність людини; структура, що складається з потреб; активно-пізнавальне, емоційно-пізнавальне ставлення людини до світу; специфічне ставлення особистості до об'єкта, викликане усвідомленням його значення та емоційною привабливістю» [2, 33].

Аналізуючи та характеризуючи мотиваційний компонент готовності викладачів фізичного виховання до виконання діагностично-прогностичної, проектувально-конструктивної, управлінсько-лідерської, гностично-експертної, моніторингово-

рефлексивної, мотиваційно-стимулювальної функцій в організаційній, науковій, навчальній, навчально-методичній, міжнародній, оздоровчо-профілактичній, спортивно-дозвілєвій та спортивній роботі у багатогалузевому закладі вищої освіти варто розглянути поняття «стимул» та «стимулювання».

У наукових публікаціях педагогічного, психологічного, управлінського спрямування знаходимо обґрунтування доцільності застосування відповідних інструментів стимулювання працівників до професійного розвитку, в основу яких покладено потребу у самовираженні. Така потреба реалізується за допомогою «постановки більш складних цілей навчання, надання самостійності при обранні теми навчання; заохочення прояву ініціативи і самостійності в процесі підвищення кваліфікації» [21, 41]. Потреба у «визнанні і статусі» реалізується за допомогою таких інструментів стимулювання як «публічне визнання заслуг у навчанні; просування по кар'єрних сходах» [21, 41]. Далі дослідники пропонують за допомогою визнання важливості навчання працівника для організації, в якій він працює, а також оновлення нормативно-правової бази функціонування установи та окреслення вимог до професійної діяльності працівників забезпечувати відповідність потреби приналежності до колективу [21]. Не менш важливе значення відводиться потребі працівника у безпеці та гарантії, що передбачає застосування системи матеріального стимулювання до професійного розвитку [21].

Отже, детермінуємо мотиваційний компонент як системотвірну складову готовності викладача фізичного виховання до виконання професійних функцій у багатогалузевому закладі вищої освіти, що охоплює:

- чітку і стійку позитивну мотивацію, потреби та інтереси, бажання досягти успішності та результативності у різних видах роботи;
- розкриття особистісного та професійного потенціалу, що відображають загальнолюдські та професійні цінності і ставлення викладача фізичного виховання;
- розуміння та усвідомлення ролі і місця професійної діяльності та професійного розвитку у власній самореалізації та самовдосконаленні викладача фізичного виховання, у підготовці висококваліфікованого фахівця, забезпеченні конкурентоспроможності закладу вищої освіти на ринку освітніх послуг, розвитку вищої освіти у контексті регіонального, національного, міжнародного освітньо-наукового простору;
- спрямованості на забезпечення високої результативності і якості виконуваних професійних функцій.

Варто зауважити, що у дисертаційних дослідженнях вітчизняних дослідників спостерігаємо використання таких термінів як «гносеологічний компонент», «гностичний компонент», «когнітивний компонент» [8] тощо. В. Каплінський трактує знання як «узагальнений соціальний досвід, відображений і зафіксований у свідомості людини у формі понять і категорій, що виступають засобами розвитку інструментальної сфери особистості, освоєння та перетворення в певних межах дійсності, забезпечення її кількісних і якісних змін» [11, 220].

У нашому дослідженні послуговуватимемося терміном «гносеологічний компонент», який виокремлюємо у структурі готовності викладачів фізичного виховання до виконання професійних функцій у багатогалузевому закладі вищої освіти. У нашому дослідженні можемо конкретизувати це поняття як процес, в якому взаємодіють такі складові:

- викладач фізичного виховання як фахівець, якому притаманна наявність пізнавальних здатностей;

- пізнавальна діяльність, що реалізується за допомогою комплексу засобів і спрямована на досягнення пізнавальних цілей у контексті організаційної, наукової, навчальної, навчально-методичної, міжнародної, оздоровчо-профілактичної, спортивно-дозвіллевої та спортивної роботи;
- професійна діяльність викладача фізичного виховання, що виконує роль «першоджерела знання»;
- «саме знання, що є результатом та безпосередньою метою пізнавального процесу» [22, 479].

У цьому ж джерелі «пізнавальні здатності» детермінують як «специфічні якості суб'єкта, які роблять його спроможним пізнавати навколишній світ, відобразити властивості, відношення, сутність, закономірності функціонування та розвитку об'єкта і створювати у своїй свідомості образ останнього» [22, 479].

Отже, висновуємо, що гносеологічний компонент готовності викладачів фізичного виховання до виконання професійних функцій у багатогалузевому закладі вищої освіти акумулює в собі систему загальнонаукових та професійно-педагогічних знань, покладених в основу професійної діяльності, в якій пізнання відводиться особливе місце. На наше переконання, гносеологічний компонент готовності викладачів фізичного виховання до виконання професійних функцій у багатогалузевому закладі вищої освіти відображає цілісність уявлення науково-педагогічного працівника про професійну діяльність, його активну позицію щодо пізнання нового на неперервній основі та збагачення гносеологічного досвіду у процесі виконання професійних функцій. Досліджуючи професійну компетентність сучасного педагога, вітчизняні науковці наголошують на необхідності освоєння системи знань, що забезпечує ефективність професійної діяльності, а також відображає їх методологічний, фундаментальний, прагматичний, системний, структурований, таксономізований, релятивний і рефлексивний характер [7].

Підсумовуючи, зазначимо, що гносеологічний компонент готовності викладачів фізичного виховання охоплює знання про сутність та специфіку професійної діяльності, необхідні для виконання професійних функцій у сфері організаційної, наукової, навчальної, навчально-методичної, міжнародної, оздоровчо-профілактичної, спортивно-дозвіллевої та спортивної роботи, а також здатність до пошуку, аналізу та обробки інформації з різних джерел, оновлення, синтезу, систематизації знань та їх подальшого використання у професійній діяльності. Тобто це та контент-основа професійної діяльності викладача фізичного виховання, що відображає загальнонаукову та професійно-педагогічну обізнаність, високий рівень ерудованості, систему знань та специфіки їх застосування для виконання професійних функцій.

Гносеологічний компонент готовності викладачів фізичного виховання відображено у:

- чіткому структуруванні та систематизації фундаментальних, науково-дослідницьких, соціально-гуманітарних, психолого-педагогічних, практичних, методичних, управлінсько-організаційних, інформаційно-технологічних знань викладачів фізичного виховання;
- розумінні специфіки їх практичного застосування на науково-пошуковому, репродуктивному та творчому рівнях під час виконання діагностично-прогностичної, проектувально-конструктивної, управлінсько-лідерської, гностично-експертної, моніторингово-рефлексивної, мотиваційно-стимулювальної функцій в організаційній, науковій, навчальній, навчально-методичній, міжнародній, оздоровчо-профілактичній, спортивно-дозвіллевій та спортивній роботі у багатогалузевому закладі вищої освіти;

- використанні системи знань для удосконалення професійної діяльності, неперервного професійного розвитку та досягнення професійної майстерності.

У структурі готовності викладачів фізичного виховання до виконання професійних функцій у багатогалузевому закладі вищої освіти слід виокремити особистісний компонент. Розвиток особистості – неперервний процес, що характеризується формуванням низки особистісних якостей, які є важливими не тільки для повноцінної реалізації у соціумі, але й у професійному середовищі. Так, Д. Люта наголошує на необхідності формування таких особистісних якостей, як «організаційно-вольові якості (цілеспрямованість, працелюбність, наполегливість, організованість, відповідальність); комунікативні якості (емпатійність, тактовність, уважність, контактність); емотивні якості (оптимістичність, стресостійкість, працездатність, у тому числі в умовах невизначеності, витримка, гнучкість, здатність до саморегуляції); мисленнєві якості (аналітичність, критичність, креативність, самостійність та гнучкість мислення)» [15, 76]. На наше переконання, усі перелічені якості є важливими як для забезпечення успішності професійної діяльності викладача фізичного виховання у багатогалузевому закладі вищої освіти, так і для його неперервного професійного розвитку, а їх перелік варто доповнити такими психологічними якостями, як відважність і готовність до відповідальності за прийняті рішення, впевненість тощо.

Вважаємо за необхідне наголосити на тому, що окрім особистісних якостей, важливе значення мають також усвідомлення специфіки професійної діяльності викладача фізичного виховання, власної ідентифікації особистості з професією «викладач закладу вищої освіти» тощо.

Екстраполюючи напрацювання попередників, що присвячували свої наукові розвідки питанням підготовки фахівців у сфері фізичного виховання, висновуємо про доцільність віднесення до особистісного компоненту готовності викладачів фізичного виховання до виконання професійних функцій у багатогалузевому закладі вищої освіти особистісних якостей (організаційно-вольові, комунікативні, емотивні, мисленнєві, рефлексивні), що сприяють забезпеченню ефективності виконання діагностично-прогностичної, проектувально-конструктивної, управлінсько-лідерської, гностично-експертної, моніторингово-рефлексивної, мотиваційно-стимулювальної функцій в організаційній, науковій, навчальній, навчально-методичній, міжнародній, оздоровчо-профілактичній, спортивно-дозвіллевій та спортивній роботі.

Щодо діяльнісного компоненту готовності викладачів фізичного виховання до виконання професійних функцій у багатогалузевому закладі вищої освіти, тут слід наголосити, що він охоплює вміння та навички викладача фізичного виховання, які дозволяють забезпечити високий рівень якості професійної діяльності, її результативність. У наукових працях використовують різні терміни для його позначення: професійно-діяльнісний, технологічний, когнітивно-процесуальний тощо.

Йдеться про використання системи знань на практиці, формування індивідуального стилю викладача фізичного виховання, здатність планувати, організовувати, імплементувати, здійснювати моніторинг й оцінювання професійної діяльності та власного професійного розвитку; накопичення досвіду та вдосконалення професійних компетентностей, актуалізацію власного потенціалу задля досягнення успіху під час реалізації діагностично-прогностичної, проектувально-конструктивної, управлінсько-лідерської, гностично-експертної, моніторингово-рефлексивної, мотиваційно-стимулювальної функцій в організаційній, науковій, навчальній, навчально-методичній, міжнародній, оздоровчо-профілактичній, спортивно-дозвіллевій та спортивній роботі у багатогалузевому закладі вищої освіти.

Висновки

Отже, у статті представлено авторське трактування готовності викладачів фізичного виховання до виконання професійних функцій у багатогалузевому закладі вищої освіти як особливого активного і діяльнісного стану, а також як сукупності знань, умінь і навичок, професійних цінностей і ставлення, здібностей та особистісних якостей, що формуються, розвиваються та освоюються в умовах неперервного професійного розвитку, а їх інтеграція складає основу для ефективного виконання професійних функцій в академічному середовищі багатогалузевого закладу вищої освіти у контексті організаційної, наукової, навчальної, навчально-методичної, міжнародної, оздоровчо-профілактичної, спортивно-дозвіллевої та спортивної роботи. Обґрунтовано виокремлення мотиваційного, гносеологічного, особистісного та діяльнісного компонентів.

Виокремлення, аналіз, характеристика мотиваційного, гносеологічного, особистісного та діяльнісного компонентів у структурі готовності викладачів фізичного виховання до виконання професійних функцій обґрунтовує потребу у конкретизації критеріїв і показників, за якими здійснюватиметься діагностика динаміки у рівнях готовності викладачів фізичного виховання багатогалузевих закладів вищої освіти до виконання професійних функцій.

Список використаних джерел

1. Антонець В. Ф. Професійні функції викладача фізичного виховання. *Актуальні проблеми розвитку освіти в сфері туризму, фізичної культури та спорту: матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції*. Хмельницький: ХГПА. 2023. С. 114-117.
2. Боднар А., Макаренко Н. Шляхи формування пізнавального інтересу особистості в процесі професійного самовизначення. *Наукові записки НаУКМА. Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота*. 2014. Вип. 162. С. 32-38.
3. Гаркуша С. В. Поняття та компоненти професійної готовності майбутніх учителів до педагогічної діяльності. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Педагогічні наук*. 2013. Вип. 110. С. 198-201.
4. Гвозд'їй С., Устьянська О. Професійні ролі викладача вищої школи у підготовці майбутніх фахівців. *Освітологічний дискурс*. 2019. Вип. 1-2(24-25). С. 141-160.
5. Гончаренко С. *Український педагогічний словник*. Київ: Либідь, 1997.
6. Гринченко І. Б. Сучасні напрями впровадження інновацій в професійну підготовку майбутніх учителів фізичної культури. *Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору*. 2011. Додаток 3, Т. VII. С. 84-93.
7. Гуревич Р. С., Кадемія М. Ю., Козяр М. М. *Інформаційно-комунікаційні технології в професійній освіті: монографія*; Р. С. Гуревич (ред.). Львів: Видавництво «СПОЛОМ», 2012.
8. Данилевич М. В. *Теоретичні і методичні засади професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту до рекреаційно-оздоровчої діяльності*. (Дисертація д-ра пед. наук: спеціальність 13.00.04 Теорія і методика професійної освіти). Львів-Київ: Львівський державний університет фізичної культури, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, 2018.
9. Драгнев Ю. В. Професійний розвиток майбутнього вчителя фізичної культури: теоретико-методичний аспект. *Education and pedagogical sciences*. 2014. Issue 1. P. 38-43.
10. Калугіна Т. В. *Педагогічні умови професійного саморозвитку викладачів іноземних мов у науково-методичній роботі коледжу*. (Дисертація канд. пед. наук: спеціальність 13.00.04 Теорія і методика професійної освіти). Рівне-Київ:

- Рівненський державний гуманітарний університет, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, 2019.
11. Каплінський В. В. *Система професійного становлення майбутнього вчителя в процесі загальнопедагогічної підготовки у педагогічних університетах.* (Дисертація д-ра пед. наук: спеціальність 13.00.04 Теорія і методика професійної освіти). Вінниця: Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, 2019.
 12. Кисельов В. О. Структура готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації спортивно-масових заходів. *Фізико-математична освіта.* 2018. Вип. 1(15), Ч. 3. С. 27-31.
 13. Ковтун А. Визначення готовності викладача кафедри фізичного виховання до роботи зі студентами з обмеженими фізичними можливостями. *Спортивний вісник Придніпров'я.* 2011. Вип. 2. С. 119-124.
 14. Кузнецова І. Ю. *Формування готовності майбутніх тренерів зі східних однокласників до професійної діяльності в дитячо-юнацьких спортивних школах.* (Дисертація канд. пед. наук: спеціальність 13.00.04 Теорія і методика професійної освіти). Харків-Дніпро: Харківський національний університет внутрішніх справ, Вищий навчальний заклад «Університет імені Альфреда Нобеля», 2019.
 15. Люта Д. А. *Формування готовності майбутніх фахівців з туризму до професійної діяльності у сфері соціального туризму.* (Дисертація канд. пед. наук: спеціальність 13.00.04 Теорія і методика професійної освіти). Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2021.
 16. Проценко А. А. *Формування професійної компетентності майбутніх учителів фізичної культури у процесі педагогічної практики.* (Дисертація канд. пед. наук: спеціальність 13.00.04 Теорія і методика професійної освіти). Кропивницький: Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка, 2018.
 17. Степанченко Н. І. Формування у майбутніх учителів фізичної культури готовності до інноваційної діяльності. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт).* 2015. Вип. 5 К(61). С. 234-236.
 18. Туган-Барановський М. І. *Політична економія. Курс популярний.* Київ: «Наукова думка», 1994.
 19. Федірчик Т. М. *Теоретико-методичні засади розвитку педагогічного професіоналізму молодого викладача вищої школи в процесі науково-педагогічної діяльності.* (Дисертація д-ра пед. наук: спеціальність 13.00.04 Теорія і методика професійної освіти). Чернівці: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2016.
 20. Хом'юк І. В. Сучасні ролі викладача в освітньому процесі вищої школи в контексті компетентнісного підходу. *Формування ключових і предметних компетентностей засобами сучасних освітніх технологій: матеріали Міжнародної науковопрактичної конференції.* Кривий Ріг: КДПУ, 2019. С. 213-216.
 21. Швець І. Б., Полиця А. О. Створення системи мотивації професійного розвитку персоналу підприємств. *Вісник Одеського національного університету. Економіка.* 2013. Вип. 18. С. 39-43.
 22. Шинкарук В. І. (ред.). *Філософський енциклопедичний словник.* Київ: Абрис, 2002.